

31. 7. 2015

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Možnosti ochrany menšinových společníků společnosti s ručením omezeným ve společenské smlouvě

Každá obchodní společnost je jiná, každá má jiné vnitřní struktury, jiný důvod založení. Snad kromě obchodních společností s jediným společníkem nebo společníky se stejnými obchodními podíly, jsou v každé společnosti společníci s různou velikostí obchodních podílů a od toho se také odvíjí jejich možnost ovlivňovat obchodní směřování společnosti. Aby nedocházelo k tomu, že společníci s větším obchodním podílem budou právě díky velikosti jejich obchodních podílů prosazovat v obchodní společnosti své zájmy, někdy nejen na úkor ostatních společníků, ale dokonce i samotné společnosti, zákon dává společníkům možnost upravit některé „brzdící mechanismy“ přímo ve společenské smlouvě. Těmito opatřeními se dá mnohdy předejít vzniku stavu nepříznivého pro ostatní společníky, i pro společnost.

Současná právní úprava, stejně jako předchozí právní úprava, neobsahuje definici menšinového společníka, ale v § 73 odst. 1 zák. č. [90/2012](#) Sb., o obchodních korporacích, v platném znění (dále jen „ZOK“) vymezuje **většinového společníka**: „Většinovým společníkem je společník, který má většinu hlasů plynoucích z účasti v obchodní korporaci a obchodní korporace, ve které tuto většinu má, je obchodní korporace s většinovým společníkem.“ Z této definice je možné dovodit, kdo je menšinovým společníkem. **Menšinovým společníkem** je tedy a contrario společník, jež nemá většinu hlasů plynoucích z účasti v obchodní korporaci. Dalším pojmem, se kterým je možné se setkat, je pojem **kvalifikovaný společník**. Tento pojem je blíže vymezen v § 187 odst. 1 ZOK. Kvalifikovaným společníkem je společník nebo společníci, jejichž vklady dosahují alespoň 10 % základního kapitálu nebo 10 % podíl na hlasovacích právech.

Toto rozlišení je podstatné pro určení práv, kterých se může daný společník domáhat a i způsob jakým ho může uplatňovat. Některá práva vůči společnosti může totiž uplatnit jen kvalifikovaný společník, jiné jsou určeny menšinovým společníkům bez rozdílu. Rozlišování mezi menšinovým společníkem a kvalifikovaným společníkem je podstatné i z toho hlediska, že pojem menšinový společník zahrnuje v sobě nejen kvalifikovaného společníka, ale i společníky, kteří nemají většinu hlasů vyplývajících z jejich účasti na obchodní korporaci, ale i ty, kterých počet hlasů vyplývajících z účasti na obchodní korporaci nedosahuje samostatně ani společně výše potřebné pro to, aby mohli být považováni za kvalifikovaného společníka.

Menšinové společníky obchodních korporací chrání samotná právní úprava v ZOK nejen konstatováním, kdo je většinový nebo kvalifikovaný společník, ale i tím, že menšinovým společníkům

přiznává práva, které mohou uplatňovat právě jen menšinoví společníci, resp. v některých případech jen kvalifikovaný společník, aby nedocházelo k úmyslnému blokování řádného fungování a rozvoje společnosti. Tyto „ochranné mechanismy“ je možné dělit v závislosti na podmínkách, za kterých je lze uplatnit na prostředky ochrany **ex ante** a **ex post**, přičemž prostředky ex ante jsou v zásadě prostředky, jež je možné zapracovat přímo do společenské smlouvy, a prostředky uplatňované ex post jsou v zásadě prostředky soudní ochrany práv menšinových společníků.

Jednání, jež může nejvíce ovlivnit fungování společnosti je **změna společenské smlouvy**. Podle ZOK je možné svěřit hlasování o změně společenské smlouvy do působnosti valné hromady. V takovém případě může dojít k tomu, že menšinoví společníci nebudou mít ani možnost pokusit se většinového společníka, resp. společníky, „přehlasovat“. Když rozhodování o změně společenské smlouvy zůstane v rukou společníků, uplatní se ust. § 147 odst. 1 ZOK a tedy ke změně společenské smlouvy bude potřeba dohody všech společníků. Tím je možné vyloučit možnou libovůli většinového společníka.

Další způsoby, jimiž je možné omezit vliv většinového společníka, se týkají hlasování na valné hromadě. Valná hromada jakožto nejvyšší orgán společnosti určuje směřování činnosti obchodní společnosti. Mezi tyto prostředky ochrany se řadí separátní hlasování, kumulativní hlasování, úprava minimálního počtu hlasů k přijetí rozhodnutí valné hromady a úprava usnášedischopnosti valné hromady.

Separátní hlasování je postup upravený v § 171 odst. 2 ZOK, který chrání menšinové společníky (ale ne výlučně jen je) tak, že stanovuje, že k přijetí rozhodnutí o změně společenské smlouvy, kterým se zasahuje do práv nebo povinností pouze některých společníků, se vyžaduje jejich souhlas. V případě, kdy se změnou společenské smlouvy zasahuje do práv a povinností všech společníků, vyžaduje se souhlas všech společníků. Toto řešení je určeno pro případy, kdy o změně společenské smlouvy rozhoduje valná hromada. V případě, že ve společenské smlouvě nebude do působnosti valné hromady svěřeno rozhodování o změně společenské smlouvy, toto ustanovení ztrácí na významu, neboť bude potřebný konsenzus všech společníků k přijetí změny společenské smlouvy.

Pro využití **kumulativního hlasování** je potřeba, aby to umožňovala společenská smlouva (srov. § 178 ZOK). Tato možnost je upravena v § 178 - § 180 ZOK a v případě, že to společenská smlouva umožňuje, je kumulativním hlasováním možné volit členy orgánů společnosti. Postup při kumulativním hlasování je následující: Počet hlasů společníka se zjistí tak, že počet hlasů, jimiž společník nakládá na valné hromadě, se znásobí počtem volených míst členů orgánu společnosti. Při využití tohoto způsobu hlasování je společník oprávněn použít všechny hlasy, s kterými nakládá, nebo jejich libovolný počet jen pro určitou osobu nebo pro určité osoby. S použitím kumulativního hlasování se hlasuje o každém členu orgánu samostatně a hlasy se odevzdávají pouze pro volbu určité osoby nebo osob. Zvoleny jsou ty osoby, pro jejichž volbu byl odevzdán nejvyšší počet hlasů. Podmínkou však je, že musí být hlasováno alespoň nadpoloviční většinou všech hlasů společníků přítomných na valné hromadě, zjištěných pro účely kumulativního hlasování. Získá-li více osob stejný počet hlasů, hlasuje se o těchto osobách znovu. V případě, že se situace opakuje, rozhoduje se o zvolení osoby z těchto osob losem. Výhodou kumulativního hlasování je i to, že člen orgánu zvolený tímto způsobem může být odvolán jen se souhlasem většiny těch členů, resp. společníků, kteří hlasovali pro jeho zvolení, resp. jejich právních nástupců. Tuto možnost ale nelze uplatnit v případě odvolání člena orgánu z důvodu závažného porušení svých povinností. V zápisu z valné hromady musí být uvedeno, kolika hlasy bylo hlasováno pro volbu nebo odvolání každé navrhované osoby a jmenný seznam těch, kteří tak hlasovali. Aby nedocházelo k spekulacím o tom jak rozdělit hlasy a který ze společníků by hlasoval jako první, je možné způsob hlasování upravit tak, že volba by byla tajná. V takovém případě by ale bylo potřeba upravit postup detailněji, aby pak nedocházelo k tomu, aby v případě, že by se jednomu ze společníků „nezamlouvali“ výsledky hlasování, mohl tento společník namítat neplatnost své volby.

Dalším způsobem, jak minimalizovat negativní vlivy spojené s výkonem hlasovacích práv většinového společníka, je úprava minimálního počtu hlasů k přijetí rozhodnutí valné hromady. Valná hromada je schopná usnášet se, jsou-li přítomní společníci, kteří disponují alespoň polovinou všech hlasů. Valná hromada rozhoduje prostou většinou hlasů přítomných společníků (srov. ust. § 169 odst. 1 a ust. § 1701 ZOK). V případech, kdy se jedná o věci závažnější povahy, které mohou mít dopad nejen na fungování společnosti, ale i na samotné společníky a jejich postavení ve společnosti, stanovuje ZOK kvalifikovanou většinu, tedy že k přijetí rozhodnutí valné hromady je potřebná dvoutřetinová většina hlasů. Řešením, zejména ve vztahu k menšinovému společníku, je upravit hlasování větším poměrem hlasů pro konkrétní záležitosti, jež jsou pro společnost stěžejní, resp. je za stěžejní považují společníci. Při úpravě poměru hlasů k přijetí rozhodnutí valné hromady je třeba brát v úvahu i opačnou situaci, kdy příliš rigidním stanovením počtu hlasů k přijetí rozhodnutí valné hromady, může dojít k určité těžkopádnosti při přijímání rozhodnutí a tím k oslabení možnosti společnosti rychle a účinně reagovat na vzniklou situaci.

Jak uvedeno výše, valná hromada je schopná usnášet se, jsou-li přítomní společníci, kteří disponují alespoň polovinou všech hlasů. I **usnášeníschopnost valné hromady** si můžou společníci upravit odchýlně od zákona přímo ve společenské smlouvě. Usnášeníschopnost valné hromady může být upravena pro jednotlivé záležitosti samostatně, když v některých případech se vyžaduje rychlá reakce společnosti, v jiných jde o závažná rozhodnutí, jež mohou mít na společnost podstatný dopad. I v tomto případě může přílišná snaha upravit usnášeníschopnost valné hromady způsobit nejen pozitivní účinek (ochrana menšinových společníků), ale také ten negativní, jímž může být právě např. neustálý bojkot většinového společníka účasti na valné hromadě.

Dalšími prostředky ochrany menšinových společníků zakotvených v ZOK jsou již prostředky, jejichž uplatnění nezávisí na jejich implementaci do společenské smlouvy, ale vyplývají přímo ze zákona. V podstatě jsou to všechny **prostředky ochrany ex post**. Jde například o tyto: návrh na vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady, tzv. společnická žaloba (tj. v případě, že jednatel způsobí společnosti škodu, může se společník, jakožto zástupce společnosti domáhat u soudu toho, aby jednatel škodu společnosti nahradil), návrh na náhradu tzv. reflexní (odvozené) škody (škoda odvozená od škody způsobené společností; tento návrh je možný v případech, kdy člen korporace poškodil korporaci způsobem, který zakládá právo k náhradě škody; tyto návrhy ale nemusí být zcela úspěšné, protože dle judikatury Nejvyššího soudu může v takových případech soud rozhodnout o tom, že škůdce je povinen nahradit škodu pouze společnosti, ale již ne společníku, i když takový návrh podal společník a nežádal v něm o náhradu škody vzniklé společnosti), návrh na náhradu újmy způsobené vlivnou osobou (navazuje na v úvodu rozebírané ovládání a ovlivňování společnosti; v případě, že vlivná osoba - většinový společník způsobí společnosti takovou újmu, že se tato odrazí i na obchodním podílu společníka), přezkoumání zprávy o vztazích znalcem jmenovaným soudem.

JUDr. David Řezníček, LL.M.

Mgr. Jana Židziková

U Černé věže 66/3
370 01 České Budějovice

Tel.: +420 386 323 247

Fax: +420 383 839 361

e-mail: recepce@reznicek.cz

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [TOP 5 judikátů z korporátního práva za rok 2025](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [SCHEJBAL& PARTNERS stáli u získání jedné z prvních licencí dle MiCA v ČR](#)
- [Proč dnes více než polovina M&A transakcí ve střední Evropě nekončí podpisem](#)
- [Přehnaná, nebo důvodná prevence? Zajištění a utvrzení závazků v praxi](#)
- [Návrh nového zákona o digitální ekonomice](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 30.: Jednání za s.r.o. - zápis jednatelského oprávnění do obchodního rejstříku](#)
- [Prověřování zahraničních investic a kybernetická regulace: řízená služba jako nová transakční proměnná](#)
- [Předběžné opatření a další instituty k ochraně věřitelů při přeměnách](#)